

En el castell de Franz Kafka

En la filmografia del cineasta Sergei Loznitsa existeixen tres recorreguts paral·lels. El primer, amb el qual va assolir notorietat fa uns vint anys, és el documental d'arxiu. Està centrat en un treball escrupolós orientat a cercar en antics arxius filmics imatges reveladores que li permetin escriure tant la Història de l'antiga Unió Soviètica –*Babi Yar. Context* (2021), sobre la invasió nazi a Kiiv– com la d'altres països –*Sobre la història natural de la destrucció* (2022), sobre els bombardejos aliats a Bremen durant la Segona Guerra Mundial–. La segona via consisteix a treballar a fons el documental observacional per capturar l'aire del temps o determinats esdeveniments polítics en present –*Maidan* (2014), sobre la revolta a la plaça de Kiiv, o *La invasió* (2024), sobre la vida quotidiana del poble ucraïnès davant la invasió russa–. Finalment, la tercera via està centrada en les pel·lícules de ficció com *My Joy* (2010) o *La submissa* (2017), en què la sobrietat amb què treballa el registre documental es torna més estranya. Les pel·lícules de ficció juguen amb sortides de tò i amb un cert barroquisme formal, a vegades excessiu. D'altra banda, en la construcció d'aquestes obres sovint es posa en evidència un cert menyspreu cap als personatges i cap als indicis d'humanitat amagats rere la superfície de les coses.

Dos fiscales suposa un gir en la concepció que Sergei Loznitsa té de la ficció, buscant una depuració formal que sembla allunyar-se de la seva estilística habitual. Des dels primers moments, en què veiem un advocat entrar en un centre de deportació de Stalin durant l'època de les grans purgues, l'any 1937, es percep que la dialèctica utilitzada és més complexa. També comprovem com, en aquesta pel·lícula, el Loznitsa de la ficció acaba trobant-se amb els seus descobriments en el terreny documental. Filmada amb gran rigor, amb la mateixa càmera observacional dels seus documentals, *Dos fiscales* explica la història d'un jove advocat que ha rebut una notificació sobre possibles tortures en un centre de detenció. Com a bon comunista i amant del seu país, el jove vol exigir un equilibri moral en el tracte als presoners, mentre aprofita les circumstàncies per denunciar, amb certa ingenuïtat, les accions de la policia secreta.

La pel·lícula es planteja com una mena de malson kafkià en què, com a *El castell*, l'agrimensor K intenta arribar a un lloc que cada vegada esdevé més inexpugnable, mentre es van tancant les barreres del seu entorn. L'advocat ha d'esperar molt de temps per ser rebut, manté converses amb diferents subordinats que no el condueixen enlloc, aconsegueix entrevistar-se amb el reu, però no pot anar gaire més enllà i, a mesura que intenta arribar a una instància superior, ha de tornar a esperar una vegada i una altra. Finalment, quan és rebut, la seva causa és sempre minimitzada per les instàncies oficials de la Unió Soviètica estalinista del període. *Dos fiscales* està inspirada en el relat autobiogràfic de Georgy

DOS FISCALLES

Zwei Staatsanwälte

País: Ucraïna, 2025

Direcció i guió: Sergei Loznitsa

Intèrprets: Aleksandr Kuznetsov, Anatoli Belyj

Gènere: Drama

Durada: 118 min

Idioma: Rus

Subtítols: Castellà

No recomanada per a menors de 12 anys

Demidov. La pel·lícula no només reconstrueix un període històric, sinó que articula una denúncia profunda del funcionament del règim estalinista. Loznitsa evita una representació espectacular de la violència i posa l'accent en la burocratització de la injustícia. El sistema que retrata no és caòtic, sinó perfectament estructurat per anul·lar qualsevol resistència, on cada instància administrativa actua com un mur que impedeix l'accés a la veritat i a la justícia. La violència no només és física, sinó també institucional i invisible. La trajectòria del jove advocat posa en evidència la contradicció entre els ideals comunistes que defensa i la realitat d'un sistema dissenyat per negar-los. La seva ingenuïtat inicial es va erosionant davant un aparell estatal que funciona de manera autònoma i deshumanitzada, sostingut per una xarxa de funcionaris que reproduïen mecànicament la lògica repressiva. El cineasta torna a revisitar el costat més fosc de la història russa, com ja va dur a terme una lúcida reflexió sobre l'estalinisme amb *State Funeral* (2019), centrada en l'enterrament de Stalin. A *Dos fiscales*, parteix de la literatura concentracionària per construir una freda dissecció dels laberints estalinistes i de la burocràcia que acompanyava els processos d'implantació del gulag.

D'aquesta manera, Sergei Loznitsa mostra com el règim no es manté únicament per la força, sinó també per la complicitat passiva i la normalització de l'abús. Al mateix temps, el film estableix un subtil paral·lisme amb el present, suggerint que aquests mecanismes de control, opacitat i corrupció no pertanyen exclusivament al passat. La denúncia del règim estalinista es converteix així en una reflexió més àmplia sobre el poder i sobre la fragilitat de la justícia davant dels sistemes autoritaris.

Àngel Quintana

Col·lectiu de la crítica cinematogràfica de Girona